

ROLUL ACTIVITĂȚILOR EXTRAȘCOLARE ÎN DEZVOLTAREA PERSONALITĂȚII ELEVILOR

Prof.înv. primar Ionela Nicoleta Drăgoi
Colegiul Național „I.C.Brătianu”- Șc.Gimn. „Aron Densușianu” Hațeg

Moto: „Școala trebuie să urmărească tot timpul ca
tânărul să părăsească băncile ei nu ca
specialist, ci ca o personalitate armonioasă.”
(Albert Einstein)

Idealul educațional în învățământul preuniversitar românesc vizează dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, formarea personalității autonome și creative. Un rol deosebit de important în vederea atingerii acestui ideal îl are **educația non-formală**.

Educația non-formală completează educația formală într-un cadru instituționalizat situat în afara sistemului de învățământ, dar și în interiorul acestuia, constituind o punte între cunoștințele asimilate la lecții și informațiile acumulate informal.

Școala contemporană, centrată pe elev, are un rol bine precizat în dezvoltarea uriașului potențial intelectual, reprezentat de inteligență și creativitate, care, pus în valoare, va asigura neîntrerupt progresul social-uman. Demersurile educaționale, vizând dezvoltarea personalității elevilor, impun **participarea activă, conștientă și responsabilă** a acestora în propria formare. Diferențierea și individualizarea demersului educativ trebuie să devină un scop și un mijloc în același timp. Dezvoltarea personalității elevilor este condiționată de folosirea unor metode adecvate, care să permită individualizarea învățământului, astfel încât fiecare elev să-și dezvolte la maximum capacitățile și aptitudinile creatoare prin procesul învățării. Cercetările relevă că învățarea activă este cea care duce la dezvoltarea psihică autentică a elevului, respectiv la o învățare eficientă, iar educația non-formală sprijină acest demers.

Componentă importantă a educației nonformale, activitățile extrașcolare (extradidactice sau extracurriculare) oferă cele mai eficiente metode de formare a caracterului copilului încă din clasele primare. Ele au un rol foarte important datorită caracterului lor **activ participativ**, facilitând **integrarea eficientă și rapidă** a elevilor în colectivitate. Această integrare facilitează la randul ei procesul de autocunoaștere. Implicându-se în acest tip de activități, elevii devin “subiecți” conștienți ai acțiunii, trăind intens succesele sau insuccesele propriei lor activități. Ei devin capabili să-și orienteze curiozitatea nu numai asupra lumii exterioare, ci și asupra propriei persoane. Se formează astfel „*imaginea de sine*”, esențială în succesul școlar.

Programul activităților extracurriculare, stabilit ca o unitate în ethosul și cultura organizațională a școlii, vizează acțiuni care să îi ajute pe elevi să își însușească ideile de corectitudine și respect, să cunoască și să respecte valorile culturale și etnice ale comunității, să trăiască experiențe de viață competitive. Elevii pot să decidă în bună măsură asupra obiectivelor, conținuturilor și mijloacelor de realizare a acestor activități, contribuind astfel la dezvoltarea vieții comunității școlare din care fac parte. Activitățile extrașcolare respectă **principiul egalității șanselor**, oferind fiecărui elev posibilitatea de a se implica, indiferent de rezultatele sale școlare. Se dezvoltă astfel sentimentul încrederii în sine, în forțele proprii, fapt care va avea ulterior o mare influență asupra succesului școlar. Unul din scopurile principale ale educației non-formale îl reprezintă creșterea gradului de **adaptabilitate** a copiilor la viața socială, respectiv dezvoltarea autonomiei personale și sociale, a comportamentului în grup. În lucrarea intitulată **Descoperirea**

copilului, Maria Montessori făcea următoarea afirmație : „*Să nu-i educăm pe copiii noștri pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-i învățăm să se adapteze.*” Activitățile extrașcolare vin în sprijinul acestui demers.

Finalitățile educaționale ale activităților extrașcolare presupun educație intelectuală, estetică, religioasă, moral-civică, patriotică, fizică.

Educația intelectuală ocupă un rol central în formarea integrală a personalității elevului. Prin caracterul lor ludic, activitățile extradidactice formează și modelează inteligența elevilor. Ele dezvoltă totodată curiozitatea științifică, interesele de cunoaștere, spiritul de observație, creativitatea și nu în ultimul rând gândirea critică a elevilor. Cadrelor didactice le revine sarcina de a stârni interesul elevilor pentru participarea la concursuri de creație literară, informatică, fizică, chimie, matematică, tehnico-științifice, simpozioane și sesiuni de comunicări științifice, concursuri naționale de jocuri logice, concursuri de șah etc.

Prin participarea la concursuri de cultură și civilizație europeană, concursuri de limbi străine, festivaluri naționale de teatru în limbile de circulație internațională, proiecte interdisciplinare, serbări și carnavaluri de Ziua Îndrăgostiților, Halloween, Crăciun, Paște, concursuri și momente artistice dedicate Săptămânii Francofoniei, Zilei Limbilor Străine sau Zilei Europei elevii se familiarizează cu limba, cultura, tradițiile și obiceiurile altor popoare, creându-se astfel punți de legătură între civilizații. Ei învață să fie toleranți și deschiși spre alte culturi și să respecte valorile culturale ale acestora.

Datorită *caracterului lor interdisciplinar*, activitățile extracurriculare constituie pentru elevi un prilej de largire a cunoștințelor de cultură generală, facilitând formarea culturii profesionale și duc la formarea competențelor transdisciplinare.

Educația religioasă, componentă extrem de importantă a personalității umane, este un alt obiectiv al educației non-formale. Prin serbarea celor mai importante sărbători din calendarul creștin, elevii își însușesc cultura religioasă și se formează în spiritul moralei creștine. Ei sunt astfel ajutați și să își formeze trăsături pozitive de caracter (cinste, sinceritate, omenie, dăruire de sine, respect, frăție, solidaritate umană). Activități precum vizitarea de audierea slujbelor religioase la sărbători, transpunerea în fapte a unor maxime religioase și morale, participarea la concursuri de iconografie pe sticlă sunt deosebit de importante în realizarea educației religioase.

Activitățile extrașcolare contribuie în mod semnificativ la realizarea **educației estetice** a elevilor, componentă a educației integrale și armonioase. Ele sunt activități de cultivare a dorinței de frumos, inițiindu-i pe elevi în sesizarea frumosului sub toate aspectele sale, în înțelegerea mesajului unei opere de artă etc. Vizitele la galeriile de artă și la expozițiile de pictură sau sculptură, cercurile artistice organizate de Clubul Copiilor sau concursurile de artă și creativitate plastică sau fotografică, concursurile de sculptură sau de confecționare de jucării în cadrul atelierelor de creație, festivalurile naționale de muzică ușoară și folclor, activitățile cultural-artistice desfășurate în cadrul școlii, decorarea sălii de clasă în funcție de eveniment și anotimp, drumețiile și excursiile în natură sunt exemple de activități care asigură cadrul de exersare și cultivare a diferitelor înclinații, aptitudini, capacități.

O altă dimensiune importantă a personalității elevului o constituie **educația moral-civică**. Activitățile extrașcolare stimulează implicarea tinerilor în promovarea valorilor și principiilor etice : dreptate, toleranță, pace, cetățenie activă, respectarea drepturilor omului, prietenie, dragoste și respect față de părinți, spirit de sacrificiu. Participând la activități extrașcolare, elevii sunt învățați să respecte libertatea de opinie și pluralismul, să se respecte reciproc, să își asume responsabilitatea pentru propriile fapte, să aibă o atitudine participativă. Un bun exemplu în vederea atingerii acestor obiective îl constituie activitățile Consiliului Elevilor, acțiunile civice în comunitate (vizite, excursii, schimburi între școli, acțiuni de sprijin pentru persoanele defavorizate, activități voluntare), acțiunile de petrecere a timpului liber în grup (cluburi, asociații), serbările și concursurile de Ziua Europei, reuniunile cu prilejul zilelor de naștere, în cadrul cărora sărbătorii primesc cadouri și se bucură de atenția celorlalți copii, serbările de Ziua

Mamei etc. Un bun cetățean este și un bun ecolog, de aceea elevii trebuie îndrumați să participe la diferite concursuri de educație ecologică și protecția mediului, concursuri naționale de proiecte de mediu sau la activități de ecologizare a localității în care trăiesc și învață, realizându-se astfel și **educația pentru mediu și pentru sănătate** a elevilor.

Unul dintre obiectivele cele mai importante ale activităților extrașcolare îl constituie cultivarea **sentimentului patriotic**. Prin vizite la muzee și expoziții, prin omagierea celor mai importante evenimente din istoria neamului nostru și excursii în orașele cu un bogat trecut istoric, elevii își dezvoltă sentimentele patriotice, pregătindu-se astfel pentru a deveni buni cetățeni.

La mare înălțime în topul priorității elevilor se află **educația fizică și educația rutieră** realizată prin activități extracurriculare foarte atractive : competiții sportive între clase sau între școli, excursii, drumeții, concursul **Educația rutieră – Educație pentru viață**. Pe lângă formarea deprinderilor motrice, activitățile sportive contribuie și la formarea trasăturilor de voință și de caracter.

Foarte importante sunt activitățile extrașcolare ce au ca obiectiv **orientarea școlară și profesională**. Consilierea pentru alegerea carierei trebuie să fie un proces continuu, desfășurat cu metode și tehnici adecvate. Vizitele la expoziții, întreprinderi și instituții, viziunile de filme, casete video, vizitarea de licee cu ocazia **Zilei Porților Deschise** sunt bune prilejuri de formare la elevi a competențelor necesare unei bune orientări școlare și profesionale.

Conceperea școlii ca o instituție socială cu funcții multiple, aptă să răspundă eficient nevoilor psihologice și sociale ale elevului, să asigure cadrul optim pentru starea sa de bine, pentru diminuarea și prevenirea tulburărilor de adaptare specifice vârstei, pentru formarea unor cetățeni responsabili, este vitală. Educația non-formală contribuie la **formarea și dezvoltarea complexă a personalității** elevului în plan moral, intelectual, estetic, civic și fizic prin atingerea tuturor dimensiunilor educației al cărei scop ultim este pregătirea pentru viața a elevului.

Bibliografie:

Baban, Adriana, Consiliere educațională, Cluj - Napoca , 2001

Cristea, Gabriela, Pedagogie generală, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2002

Kulcsar, Tiberiu, Factorii psihologici ai reușitei școlare, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1987

Stoica Marin, Pedagogie și psihologie, Ed. Gheorghe Alexandru, 2001